

Kerkendag Ring Groningen 12 oktober 2019

1 mei 2018 is de Protestantse Kerk Nederland gereorganiseerd. Zo ook de Classis-structuur. De negen classes in Groningen en Drenthe zijn samengevoegd tot één. Dat is voor onderling contact tussen gemeenten natuurlijk wel erg letterlijk en figuurlijk 'afstandelijk'. Daarom werden 'Ringen' opgericht om - in kerkordetaal- 'gestalte te geven aan de verantwoordelijkheid van kerkelijke gemeenten voor elkaar, onder meer door het stimuleren van het kerkelijk gesprek en het op andere wijze bevorderen van de saamhorigheid van de gemeenten'. De oorspronkelijke negen Classes zijn daarvoor omgedoopt tot Ringen. Een plek van ontmoeten in plaats van vergaderen.

De Ring Groningen bestaat uit zestien (wijk)gemeenten en twee werkgemeenschappen van predikanten, sinds 1 januari 2020 samengevoegd tot één werkgemeenschap. Globaal het gebied van de Stad en het gebied Gorecht (Hoogezand-Sappemeer e.o.).

In 2018 was de eerste ontmoetingsdag - een Kerken dag voor de gemeenteleden en predikanten-georganiseerd in Zuidbroek. Het thema van die dag was heel toepasselijk, 'verbinding'.

Dit jaar was de PGG (Protestantse gemeente Groningen) aan de beurt. De PGG was gastheer op 12 oktober 2019 in de Immanuelkerk.

Als thema is er gekozen voor 'De kerk naar buiten'.

Op zaterdag 12 oktober 2019 kwamen we met ruim 30 personen bij elkaar op de Amanpuri, de Bed, Bad en Brood-boot van INLIA; in het verleden was het een Zonnebloemboot met dezelfde naam. Amanpuri betekent in het Maleis heel toepasselijk 'Een Veilige Burcht'.

Wij werden welkom geheten door de heer Koos Meissner, voorzitter van de Algemene Kerkenraad van de Protestantse Gemeente Groningen ('PKN in Stad').

Tijdens een kopje koffie luisterden wij vervolgens ademloos naar Helmer Roelofs, coördinator Kerkelijke Relaties en Publieksvoorlichting van INLIA, die uitgebreide voorlichting gaf over de situatie van dakloze vreemdelingen in ons land, en het ontstaan van de Stichting INLIA en de noodopvang voor dakloze vreemdelingen, in samenwerking tussen kerken en burgerlijke gemeenten.

Hij begon zijn presentatie met enkele inspirerende Bijbelwoorden over vreemdelingen, zoals Psalm 146:9 "de Heer beschermt de vreemdelingen...", Leviticus 19:34 "Behandel vreemdelingen die bij jullie wonen als geboren Israëlieten. Heb hen lief als jezelf, want jullie zijn zelf vreemdelingen geweest in Egypte. Ik ben de Heer jullie God", Mattheus 25: 35 "Want ik had honger en jullie gaven mij te eten, ik had dorst en jullie gaven mij te drinken. Ik was een vreemdeling en jullie namen mij op.", de Brief aan de Hebreëen 13: 1-3 "Houd de onderlinge liefde in stand en houd de gastvrijheid in ere, want zo hebben sommigen zonder het te weten engelen ontvangen..." en tot slot noemde hij de Brief aan de Romeinen hoofdstuk 13 over het gezag van de overheid; die laatste met het oog op het spanningsveld tussen de overheid en haar onderdanen...Dat laatste is wel heel belangrijk, want het gedrag van de Rijksoverheid wringt soms met diverse internationale verdragen zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).

Ook hebben de lokale burgelijke gemeentes te maken met "dakloze vreemdelingen" in het kader van hun verantwoordelijkheid voor openbare orde, veiligheid en volksgezondheid: "De straat is niet de oplossing, maar onderdeel van het probleem" is daarbij het motto. Daarom is er een goede samenwerking met de lokale overheid, die ook een belangrijke financiële partner van INLIA is.

INLIA is een groot netwerk van honderden geloofsgemeenschappen in Nederland, maar ook in diverse andere Europese landen, die het Charter van Groningen uit 1987 hebben ondertekend, dat stelt dat de situatie van vluchtelingen en asielzoekers in Europa verontrustend is.

Het bureau van INLIA (gevestigd in de Jacobijnerstraat in Groningen) heeft plm. 35 beroepskrachten, een tiental stagiaires en daarnaast meer dan 100 vrijwilligers. Directeur, en een

van de oprichters in 1988, is John van Tilborg.

Sinds maart 2015 bestaat in de Stad een BedBadBrood-regeling voor dakloze vreemdelingen, die wordt uitgevoerd door INLIA op verzoek van de gemeente Groningen. Sinds november 2016 moest de gemeente dit zelf betalen, toen de rijksoverheid de financiering stopzette.

Waarnemend teamleider Maatschappelijke Ondersteuning Dragana Djordjevic vertelt ons vervolgens meer over de praktijk van de BBB. Er is opvang in het vml Formule 1 Hotel aan de Helsinkistraat (max 115 personen) en sinds januari 2017 ook op de slaapboot Amanpuri in het Eemskanaal (max 108 personen). Men deelt een kamer of hut met twee personen; er zijn aparte gangen voor vrouwen en voor mannen. Er is 24 uur begeleiding op de locaties aanwezig.

Daarnaast zijn er nog enkele decentrale locaties (zoals huurhuizen) verspreid over de Stad.

Ze krijgen een registratiekaart van INLIA voor het geval ze – immers zonder papieren - aangehouden zou worden door de politie. Er is een dagelijkse meldplicht (met een vingerafdruk-scan) voor de gemeente Groningen, en een wekelijkse meldplicht bij de Vreemdelingenpolitie. Voor gasten die fysiek niet in staat zijn zelf naar de VD-locatie te reizen rijdt een busje van INLIA heen en weer naar de Paradijvogelstraat.

Verder is het motto van de BBB-opvang “vrijheid in gebondenheid”. Men biedt rust, ruimte en respect. Gasten in de BBB mogen gaan en staan waar men wil; maar er zijn wel huisregels waaraan men zich moet houden (geen alcohol of drugs, meedraaien in een schoonmaakrooster etc.) Met hulp van medewerkers van INLIA wordt er vanaf de eerste dag gewerkt aan een toekomstperspectief. Belangrijk is wederzijds vertrouwen, verantwoordelijkheid delen, opheffen van belemmeringen en een realistisch perspectief bieden. Elke dag zijn er spreekuren van INLIA-medewerkers voor maatschappelijk werk, voor woonbegeleiding e.d.

Veel gasten hebben lichamelijke klachten, maar vaak ook mentale en verslavingsproblemen. De geestelijke gezondheidszorg (GGZ, Lentis) houdt daarom wekelijks spreekuur op de locaties. Bovendien verlenen 5 tandartsen gratis hulp. De kosten van medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerbare vreemdelingen worden m.b.v. declaratieformulieren (van het Centraal Administratie Kantoor) door het Rijk vergoed.

Veel gasten hebben een eigen fiets, meegenomen vanuit het asielzoekerscentrum; ook zijn er leenfietsen. Bij controle door wijkagenten blijkt er zelden of nooit een gestolen fiets tussen te zitten. Gasten worden ook gewaarschuwd voor het kopen van heel goedkope, want gestolen, tweedehands fietsen.

Iedere gast in de BBB krijgt de eerste dag een eigen, nieuwe pannenset (die men ook bij vertrek mag meenemen) en is verantwoordelijk voor de eigen inkopen en het koken van de maaltijden, men krijgt daartoe € 35 per persoon per week. Volgens een rooster is men verplicht de kamer of hut en de gemeenschappelijke ruimten schoon te houden.

De bedoeling van deze regels is dat men weer eigen initiatief ontplooit; men mag immers niet werken. Het blijkt lastig om de gasten te motiveren tot deelname aan sport- en spelactiviteiten, terwijl er genoeg vrijwilligers zijn, o.a. studenten. In een leslokaal geven kerkelijke vrijwilligers niet alleen Nederlandse, maar o.a. ook Engelse taalcursussen, dit met het oog op terugkeer naar het land van herkomst en toekomstperspectief aldaar.

De meeste gasten zijn van Iraanse, Somalische, Armeense, Irakese en Eritreese afkomst. De oudste is 80 jaar en de jongste 23 jaar.

Probleem bij het realiseren van een toekomstperspectief is vaak dat er door de autoriteiten wordt getwijfeld aan de identiteit of nationaliteit. INLIA gaat met de betreffende persoon naar ambassades, in Den Haag of in Brussel, om toch aan de benodigde papieren te komen. Positief resultaat is 71%, terwijl daarvóór het via de IND geweigerd werd. Waar overheidsinstanties gefaald hebben lukt het INLIA vaak wel, omdat er dan een ander contact ontstaat met de medewerkers op de ambassades. De Ambassades staan onder grote tijdsdruk waardoor grondig onderzoek niet altijd

mogelijk is bij de eerste screening.

Tot nu toe hebben al 100.000 overnachtingen plaats gevonden in de BBB-regeling. Er zijn in meerdere plaatsen in Nederland lokale BBB-regelingen, vooral daar waar het COA asielzoekerscentra heeft van waaruit mensen op straat worden gezet. (Groningen is de enige plaats met een “slaapboot”). Een deel van de uitgeprocedeerde, afgewezen asielzoekers gaat weg met een vertrekpremie, anderen worden gedwongen het land uitgezet, ook vertrekken mensen soms vrijwillig en zelfstandig, maar er zijn ook een groot aantal mensen die zogenaamd “administratief verwijderd” zijn en zonder papieren op straat komen te staan. Die komen in een BBB-opvang zoals o .a. bij INLIA terecht.

Van de tot nu toe uitgestroomde gasten kon 48% weer terug naar rijksopvang en/of kreeg direct een verblijfsvergunning, 6 % keerde met de benodigde papieren terug naar het land van herkomst, 33% vertrok zelfstandig uit de opvang, 1% is overleden, 2% komt in strafdetentie n.a.v. een diefstal of i.d. en 6% werd door de vreemdelingendienst in vreemdelingenbewaring of in de vrijheidsbeperkende locatie geplaatst. Als er dan geen papieren zijn waarmee men kan terugkeren komt dat neer op een draaideurmechanisme, omdat men na verloop van tijd toch weer op straat wordt gezet.

Sinds 1 april 2019 heeft de rijksoverheid weer verantwoordelijkheid willen nemen voor dakloze asielzoekers; er is in 5 steden begonnen met een pilot “Landelijke Vreemdelingen Voorziening” (LVV). De BBB van INLIA in Groningen is een van die vijf. Het Rijk draagt met terugwerkende kracht vanaf 2018 tot en met 2021 € 28 miljoen bij. Het probleem van de daklozen zal niet gauw opgelost worden, het blijft een structureel probleem.

Een ander pilotproject van INLIA is de Tussen Voorziening in Eelde voor statushouders die wachten op een woning in een van de drie noordelijke provincies. Daarop wachten momenteel in heel Nederland 5.500 statushouders in AZC's waardoor de doorstroming stagneert.

In de Tussen Voorziening in Eelde werken veelal kerkelijke vrijwilligers al aan de hoognodige integratie en participatie van deze statushouders.

-Uiteindelijk moesten wij ons haasten voor de rest van het programma in de Immanuelkerk in Groningen-Zuid. Daar waren al aardig wat deelnemers, want men kon er ook voor kiezen om de Kerkendag daar te beginnen. We werden welkom geheten door de heer Klaas Jan ter Veer, voorzitter van de kerkenraad. Het is een fusiegemeente, eigenlijk bestaande uit 4 voormalige kerkgemeenten en sinds 1-1-2019 valt nu De Ark in Helpman daar ook onder. De Immanuelkerk probeert een kerk in de buurt te zijn en is -uniek in Nederland- ook lid van van de winkeliersvereniging. Elke woensdag wordt er Pleinsoep geserveerd. De kerk is ook commercieel actief door ruimtes te verhuren.

-Vervolgens kregen we te horen over Uitvaartbegeleiding door kerkelijke vrijwilligers. Uitleg over dit project kregen wij van ds Alberte van Ess, predikante van wijkgemeente De Bron, Groningen-Noordoost. Door de vergrijzing binnen de eigen gemeente zijn er heel veel begrafenissen en zouden predikanten veel van hun werktijd daar aan kwijt zijn en komt het andere gemeentewerk in de knel. Er is in het voorjaar 2016 een speciale kerkelijke cursus Vorming & Toerusting van de Protestantse Kerk naar Groningen gehaald, die de vrijwilligers gevolgd hebben met tot slot een certificaat. Zij zijn bevestigd als ouderlingen met een bijzondere opdracht. Er volgde een periode van stage met begeleiding van de predikant. Ds van Ess doet de begeleiding in dit proces. De leden van de uitvaartgroep vertelden ons vervolgens over hun motivatie en ervaringen en geven aan dat de praktijk de beste leermeester is. Er is één meldpunt bemenst door 4 mensen die over een lijst van beschikbaarheid beschikken.

-Daaropvolgend genoten wij in groepjes van een heerlijke lunch met broodjes en een maaltijdsoep naar keus, gemaakt door de kok uit Libanon.

-Aansluitend kregen wij te horen over het Stadsklooster Groningen, dat sinds ruim 4 jaar volgens de

kloostertraditie door vrijwillige monastieke pioniers gerund wordt in de Lutherzaal van de Lutherse Kerk, Haddingestraat 23. Het is een plek van stilte en aandacht midden in de binnenstad, waar iedereen welkom is, gelovig of ongelovig, twijfelaars, zoekers of zeker-weters. Dagelijks behalve vrijdag, zondag en de christelijke feestdagen is het Stadsklooster vanaf 17uur open. Er is koffie, thee en mogelijkheid voor ontmoeting en gesprek of gelegenheid om stil te zijn en een kaars aan te steken. Om 17.15 begint het getijdengebed met liederen uit Taizé en Iona of andere bronnen, een Bijbel of psalmttekst en stilte. Om 18uur gaat ieder weer zijn of haar eigen weg. Een plek van inspiratie en spiritualiteit voor mensen onderweg...een pleisterplaats. Er is altijd een ‘gastmens’ aanwezig.

-Na afloop volgde een Mijmerwandeling o.l.v. ds Anita Akkerman, predikante van de Immanuelkerk wijkgemeente Groningen-Zuid. In stilte begonnen wij te lopen en af en toe werd een toepasselijk gedicht door haar voorgelezen. Soms kregen wij de opdracht om daarover van gedachten te wisselen met diegene waar je toevallig net naast liep. Bijzondere ontmoetingen!

-Om weer op te warmen kregen wij bij terugkeer koffie of thee naar keuze en aansluitend een presentatie over de transitie in Groningen-Noord van De Fontein: ‘van Wijk-kerk naar Buurtkerk’. Speciaal met het oog hierop is sinds 1 april 2019 mevrouw Ruth Pruis als kerkelijk werker (0.5 fte) aangesteld, die contact zoekt en opbouwt met de voornamelijk buitenkerkelijke buurtbewoners, waar de kerk het welbevinden van hen allen op het oog heeft. In de wijk wonen veel oude en eenzame mensen en er is weinig sociale cohesie, er is weinig onderlinge betrokkenheid in de wijk. Het doel is de zichtbaarheid van de Fontein te vergroten en de kloof te overbruggen met het motief dat er toekomstperspectief wordt geboden, want alle mensen hebben toch behoefte aan zingeving. Dus de kerk in de buurt zal zich moeten verbreden. Er is tegenwoordig een Loket Levensvragen en er wordt van alles voor de buurt georganiseerd zoals buurtsoep, filmavonden, wandelingen, foto-workshops, najaarsmarkt, brei/haakclub, placematdiners met inspirerende teksten als gespreksonderwerp aan tafel, knutselmiddagen voor het hele gezin, dicht- en schrijfclub rondom Allerzielen, waarbij kaarsjes aangestoken worden door deelnemers die dag, gespreksgroep ‘Oud en Wijs’. Voor de eigen gemeenteleden is het even wennen dat deze kerkelijk werker niet aangesteld is met het oog op de eigen gemeenteleden.

Daarop volgde een geanimeerde discussie met de deelnemers van de Kerkendag.

-Vanuit de Martinikerk werkt men elke tweede donderdagavond van de maand met ‘Een Spoor van Licht’, net als in de Dom van Utrecht, en daarvoor ook al in Keulen. Er komen 350 mensen op af, de laatste keer zelfs 500! Het begint om 19.30u en wordt om 22uur afgesloten met een korte muzikale ‘kerkdienst zònder God’, maar wèl met een ...gebed! en wèl met een ...slotzegen!

-De Kerkendag 2019 werd om 16.15uur afgesloten door Klaas de Vries als voorzitter van de Stuurgroep Groningen met de melding dat er nog altijd een vacature is voor een lid van deze Stuurgroep. Dat er bovendien per 1 januari 2020 een vacature in de Classis ontstaat door het vertrek van Kor Keegstra. Men zoekt een diaken met bijzondere opdracht die verdere vrijstelling krijgt binnen de eigen Kerkenraad.

-Het goede nieuws is dat Hoogezand-Sappemeer de volgende Kerkendag op 24 oktober 2020 zal organiseren en de Stefanuskerk/Damsterboord neemt de organisatie van Kerkendag 2021 voor zijn/haar rekening!

-Tot slot memoreerde Klaas de joodse Grote Verzoendag die net achter ons lag en waarbij hij opmerkte dat het te groot en te veel is, maar dat wij wel samen kunnen zingen: lied 995 uit het Liedboek ‘O Vader, trek het lot U aan van allen die door U bestaan’, waarbij Kor Keegstra ons op de piano begeleidde. Wij zongen tot slot ook Psalm 150a: Geprezen zij God! Gij engelenkoor...”Gezamenlijk baden wij het “Onze Vader” en keerden vervolgens tevreden huiswaarts.